26 Cdo 5639/2017-171

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Miroslava Feráka a soudkyň JUDr. Pavlíny Brzobohaté a JUDr. Jitky Dýškové ve věci žalobce **Společenství vlastníků bytových jednotek domu Na Dolinách 8**, se sídlem Praha 4, Na Dolinách 30/8, IČO: 26430061, zastoupeného JUDr. Tomášem Bělohlávkem, advokátem se sídlem Praha 7, Kostelní 875/6, proti žalovanému **Otovi V**[redacted], [redacted] zastoupenému Mgr. Jiřím Hoňkem, advokátem se sídlem Praha 1, Opletalova 1284/37, o zaplacení částky 99.034,26 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou pod sp. zn. 10 C 196/2015, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 28. června 2017, č. j. 83 Co 21/2017-134, takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 28. června 2017, č. j. 83 Co 21/2017-134, ve výroku I., pokud jím byl potvrzen rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 21. listopadu 2016, č. j. 10 C 196/2015-79, ve vyhovujícím výroku I. ohledně částky 25.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,05% ročně z této částky (resp. z částek 8.000,- Kč a 17.000,- Kč) od 16. března 2014 do zaplacení, a v nákladových výrocích II. a III., **se zrušuje** a věc **se vrací** v tomto rozsahu Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočce v Liberci k dalšímu řízení.

II. Jinak **se** dovolání **odmítá.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil částku 99.034,26 Kč s příslušenstvím (v podobě zákonného úroku z prodlení) z titulu dlužného nájemného za měsíce říjen a prosinec 2012, leden, březen a prosinec 2013 a květen a červen 2014 (dále též jen „rozhodné období“) z tam specifikovaných nebytových prostor (dále jen „předmětné nebytové prostory“, resp. „nebytové prostory“), které mu pronajal smlouvou o nájmu nebytových prostor ze dne 1. února 2010 (dále jen „Nájemní smlouva“).

Okresní soud v Jablonci nad Nisou (soud prvního stupně) rozsudkem ze dne 21. listopadu 2016, č. j. 10 C 196/2015-79, žalobě vyhověl (výrok I.) a rozhodl o nákladech řízení účastníků (výrok II.).

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci jako soud odvolací rozsudkem ze dne 28. června 2017, č. j. 83 Co 21/2017-134, citovaný rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve vyhovujícím výroku I. (výrok I.) a změnil v nákladovém výroku II. tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady řízení před soudem prvního stupně ve výši 44.407 Kč (výrok II.); současně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci náklady odvolacího řízení ve výši 15.245,- Kč (výrok III.).

Z provedených důkazů a shodných tvrzení účastníků učinily soudy obou stupňů zejména následující skutková zjištění. Žalobce jako pronajímatel a žalovaný jako nájemce uzavřeli ohledně předmětných nebytových prostor Nájemní smlouvu za nájemné v částce 17.000,- Kč měsíčně (zálohy na služby pak činily 340,- Kč měsíčně), přičemž nájemné (včetně záloh na služby) bylo splatné čtvrtletně, a to vždy do patnáctého dne měsíce předcházejícího příslušnému čtvrtletí. V Nájemní smlouvě se žalovaný zavázal poskytnout žalobci nejpozději v den jejího uzavření kauci ve výši 25.000,- Kč (dále jen „ujednání o kauci“). V roce 2010 uhradil žalovaný nájemné (v užším smyslu) pouze za pět měsíců. V následujících letech platil zpravidla měsíčně v částkách odpovídajících sjednanému měsíčnímu nájemnému (včetně záloh za služby zaplacené výjimečně i za dva měsíce), avšak v různých dnech v měsíci, a jen u některých měsíčních plateb výslovně určil, na jaký účel je poskytuje (např. údajem *„nájemné 4*2012“*). Takto označenými platbami hradil vždy buď nájemné za měsíc, v němž byla platba uskutečněna, nebo za měsíc předcházející. V prosinci 2013 poukázal na účet žalobce též mimořádnou platbu v částce 20.000,- Kč s údajem *„1. spl. dluh najem 2010“*. Platby, odpovídající výši sjednaného měsíčního nájemného (včetně záloh na služby), které odeslal na účet žalobce (prostřednictvím peněžního ústavu) během rozhodného období s výjimkou května a června 2014, pak identifikoval jen tak, že jde o nájemné, přičemž na nájemném (v užším smyslu) za květen 2014 zaplatil žalobci pouze částku 9.340,- Kč a nájemné (v užším smyslu) za červen 2014 mu již neuhradil. Na tomto skutkovém základě odvolací soud – shodně se soudem prvního stupně – především dovodil, že nájemní poměr účastníků, založený Nájemní smlouvou, má charakter obchodního závazkového vztahu; práva a povinnosti účastníků z něj plynoucí je proto zapotřebí posuzovat primárně podle zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění účinném do 31. prosince 2013, a jinak podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. prosince 2013 (dále jen „obch. zák.“). Poté – s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu z 30. listopadu 2004, sp. zn. 20 Cdo 1291/2003, a z 28. února 2008, sp. zn. 20 Cdo 2302/2006 – konstatoval, že jelikož u plateb, jež žalovaný odeslal na účet žalobce během rozhodného období s výjimkou května a června 2014, výslovně neurčil, za které konkrétní měsíce jimi hradí dlužné nájemné, a takové určení nevyplývalo ani z okolností, za nichž dotčené platby uskutečnil, je namístě vycházet z úvahy, že jimi hradil

dluhy nejdříve splatné (§ 330 odst. 3 obch. zák.). Uzavřel, že dotčenými platbami tedy zaplatil dlužné nájemné nikoli za měsíce, ve kterých je žalobci odeslal, nýbrž – vzhledem k předchozím dluhům na nájemném – za měsíce březen, květen a červen 2011 a leden a únor 2012. Současně neuznal za opodstatněnou obranu žalovaného, že na dlužné nájemné za měsíce květen a červen 2014 započetl svou pohledávku na vrácení kauce ve výši 25.000,- Kč, neboť zde neunesl důkazní břemeno ohledně svého tvrzení, že dotčenou kauci žalobci (skutečně) poskytl; v tomto směru totiž poukázal toliko na ujednání o kauci, obsažené v Nájemní smlouvě, a na okolnost, že žalobce zaplacení kauce neurgoval, což jsou ovšem okolnosti, z nichž – podle názoru obou soudů – na její zaplacení bez dalšího usuzovat nelze. V uvedených souvislostech se zabýval též žalovaným vznesenou námitkou, že mu soud prvního stupně neposkytl řádné poučení podle 118a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 29. září 2017 (dále jen „o. s. ř.“). Zde zdůraznil, že uvedl-li žalovaný při jednání před soudem prvního stupně dne 14. června 2016, jakož i při odvolacím jednání dne 20. června 2017, že kromě Nájemní smlouvy nemá žádný *„doklad“* o zaplacení kauce, nelze v nedostatku poučení podle § 118a odst. 3 o. s. ř. spatřovat vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Z vyložených důvodů shledal, že žalovaný vskutku dluží žalobci na nájemném (v užším smyslu) za rozhodné období žalovanou částku 99.034,26 Kč; proto rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I. potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opřel o ustanovení § 237 o. s. ř. a odůvodnil konstatováním, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Předně vyjádřil přesvědčení, že zjištěný skutkový stav plně svědčil ve prospěch závěru, že *„došlo ke konkludentnímu určení jednotlivých plateb… na konkrétní dluhy“*, a to tak, že bylo jasné, kdy hradil nájemné na aktuální měsíc a kdy splácel starý dluh. Z toho dovozoval, že odvolací soud se ve skutečnosti odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, na níž odkázal, jestliže dovodil, že u plateb nájemného, jež odeslal na žalobcův účet během rozhodného období s výjimkou května a června 2014, dostatečně neurčil, za které konkrétní měsíce jimi hradí dlužné nájemné (v uvedených souvislostech poukázal též na rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. ledna 2013, sp. zn. 31 Cdo 3065/2009). Dále rovněž namítl, že není správný právní názor, že neunesl důkazní břemeno ohledně tvrzení, že žalobci složil dohodnutou kauci. Měl za to, že v daném případě (vzhledem k okolnostem zdůrazněným v dovolání) naopak žalobce tížilo důkazní břemeno o tom, že dohodnutou kauci neobdržel, a to v souladu s judikaturním pravidlem, podle něhož není-li důvod k pochybnostem, že se právní úkony činěné v minulosti děly obvyklým či pravidelným způsobem, je prokázání opaku na té straně, která jej tvrdí (zde odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. února 2005, sp. zn. 22 Cdo 1400/2004). Vycházely-li pak oba soudy z názoru, že jeho samotného tíží dotčené důkazní břemeno, které dosud neunesl, měly mu poskytnout poučení podle § 118a odst. 3 o. s. ř., což však neučinily; i v tomto směru se tak odchýlily od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, představované zejména rozsudkem Nejvyššího soudu z 29. července 2010, sp. zn. 21 Cdo 2604/2009, a rozsudkem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu z 20. června 2012, sp. zn. 31 Cdo 619/2011. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky obou soudů a věc vrátil k dalšímu řízení soudu prvního stupně.

Žalobce se ve vyjádření k dovolání ztotožnil se skutkovými i právními závěry obou soudů a vyvracel správnost použitých dovolacích námitek.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání žalovaného (dovolatele) projednal a o něm rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. ledna 2014 do 29. září 2017 – dále opět jen „o. s. ř.“ (viz čl. II bod 2. ve spojení s čl. XII zákona č. 296/2017 Sb.). Přitom shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.).

Při řešení otázky přípustnosti dovolání dovolací soud nejprve nepřehlédl, že dovoláním nebyla zpochybněna správnost právního názoru, že nájemní poměr účastníků, založený Nájemní smlouvou (ze dne 1. února 2010), má charakter obchodního závazkového vztahu. Dovolací soud proto z uvedeného názoru vyšel.

Při posuzování hmotněprávních dovolacích námitek vztahujících se k nájemnému za měsíce říjen a prosinec 2012 a leden, březen a prosince 2013 dovolací soud vycházel z dosavadních právních předpisů (§ 3074 odst. 1 věta první za středníkem zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Judikatura Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudek ze 14. prosince 2004, sp. zn. 29 Odo 511/2004, uveřejněný pod č. 35/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) se za předchozí právní úpravy ustálila v názoru, že má-li dlužník v obchodněprávním vztahu plnit věřiteli více svých splatných peněžitých závazků, je na jeho vůli, na který ze závazků plnění poskytne, nestačí-li toto plnění pokrýt všechny závazky. Neurčí-li nejpozději při plnění, na který závazek toto plnění poskytuje, je tohoto oprávnění zbaven a ve smyslu ustanovení § 330 odst. 3 obch. zák. platí, že úhrada se týká závazku, jehož splnění není zajištěno nebo je nejméně zajištěno, jinak závazku nejdříve splatného. Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (srov. např. usnesení z 30. listopadu 2004, sp. zn. 20 Cdo 1291/2003, uveřejněné pod č. 230/2004 časopisu Soudní judikatura, či z 28. února 2008, sp. zn. 20 Cdo 2302/2006, tj. rozhodnutí, na která odkázaly jak soudy nižších stupňů, tak dovolatel v dovolání) nezaznamenala odklon ani od názoru, že vůle, vtělená do právního úkonu, jehož obsahem je i určení toho z více dluhů, který má být plněn, je projevena určitě a srozumitelně, je-li výkladem objektivně pochopitelná, tj. jestliže typický účastník v postavení adresáta úkonu může tuto vůli bez rozumných pochybností o jejím obsahu přiléhavě vnímat. Z možností určení dluhu, který má být plněn, není důvod vylučovat ani projev vůle vyjádřený tím, že dlužník poskytl věřiteli plnění ve výši, jež odpovídá právě výši jednoho (a nikoli i jiného) z více dluhů.

Jde-li o platby, jež dovolatel odeslal na účet žalobce během rozhodného období s výjimkou května a června 2014, odvolací soud (soud prvního stupně) se od citované judikatury – i s přihlédnutím k výkladovým pravidlům obsaženým v § 35 odst. 2 obč. zák. a § 266 obch. zák. – neodchýlil, jestliže na základě zjištěného skutkového stavu dovodil, že dostatečně neurčil, za které konkrétní měsíce jimi hradí dlužné nájemné (o jehož úhradu šlo jak podle výslovného označení plateb údajem „nájemné“, tak podle výše těchto plateb, která odpovídala sjednané výši měsíčního nájemného, včetně záloh na služby); proto bylo namístě vycházet z úvahy, že jimi hradil – ve smyslu § 330 odst. 3 obch. zák. – dluhy nejdříve splatné (o dluhy zajištěné, resp. o dluhy s různým stupněm zajištění v projednávaném případě nešlo). Pro úsudek, že v souzené věci *„došlo ke konkludentnímu určení jednotlivých plateb… na konkrétní dluhy“*, tedy zjištěný skutkový stav náležitý podklad neskýtal (jak se mylně domníval dovolatel) a nic na tom nemění ani odkaz na rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. ledna 2013, sp. zn. 31 Cdo 3065/2009 (jenž byl uveřejněn pod č. 42/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), neboť závěry citovaného rozsudku se buď zkoumané problematiky určení

jednoho z více dluhů, který má být plněn, netýkají (což platí i o závěru, jenž byl vyjádřen v právní větě, s níž bylo zmíněné rozhodnutí uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek), nebo naopak podporují správnost právního názoru, k němuž v tomto směru dospěl odvolací soud (soud prvního stupně).

Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu se důkazním břemenem rozumí procesní odpovědnost účastníka za výsledek řízení; jeho smyslem je umožnit soudu vydat rozhodnutí i v těch případech, kdy výsledky hodnocení důkazů mu neumožňují přijmout ani závěr o pravdivosti tvrzené skutečnosti, ale ani závěr o tom, že by byla nepravdivá. Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1997, sp. zn. 2 Cdon 257/97, uveřejněný na str. 372 v sešitě č. 7/1998 časopisu Právní rozhledy). Uvedené obecné pravidlo dělení důkazního břemene mezi účastníky sporného řízení může být výjimečně prolomeno v určitých typových případech. Tak např. v případě, že není důvod k pochybnostem, že se určité věci v době dávno minulé (tj. když časový odstup od rozhodných skutečností podstatně překračuje i vydržecí lhůty nebo lhůty skartační) děly obvyklým či pravidelným způsobem, resp. (úředním) postupem, je důkazní břemeno o tom, že v daném případě tomu tak nebylo, na tom, kdo to tvrdí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze 3. února 2005, sp. zn. 22 Cdo 1400/2004, uveřejněné pod č. C 3255 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, tj. rozhodnutí, na něž v dovolání odkázal dovolatel, či rozhodnutí Nejvyššího soudu z 31. března 2010, sp. zn. 28 Cdo 4281/2009, a z 25. března 2015, sp. zn. 22 Cdo 1005/2013, uveřejněná pod č. C 8418 a C 14602 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu). O takový výjimečný případ však v souzené věci evidentně nejde. Je tudíž výrazem standardní soudní praxe právní názor, že dovolatele tížilo důkazní břemeno ohledně tvrzení, že žalobci zaplatil kauci v částce 25.000,- Kč; je tomu tak proto, že z existence uvedené okolnosti vyvozoval pro sebe příznivé právní důsledky (zde v podobě zániku /zbytku/ dluhu na nájemném za měsíce květen a červen 2014 započtením proti tvrzené pohledávce na vrácení kauce ve výši 25.000,- Kč).

Se zřetelem k řečenému dovolací soud nedovodil přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. pro řešení hmotněprávní otázky určení jednoho z více dluhů, který má být plněn, a ani procesní otázky rozložení důkazního břemene mezi účastníky sporného řízení, neboť tyto otázky vyřešil odvolací soud v souladu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu, od níž není důvod se odchýlit (a ostatně dovolatel to ani nežádal). Naproti tomu však dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení otázky naplněnosti procesních předpokladů, za nichž může soud rozhodnout v neprospěch některého účastníka řízení pro neunesení důkazního břemene, neboť v tomto ohledu směřuje proti rozhodnutí, jímž bylo odvolací řízení skončeno a které závisí na vyřešení otázky procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden. Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Existence uvedených vad tvrzena nebyla a tyto vady nevyplynuly ani z obsahu spisu.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 5 o. s. ř. je soud povinen poučit účastníky řízení zejména o tom, jaká práva jim přiznávají a jaké povinnosti jim ukládají procesněprávní předpisy, jak je třeba jimi zamýšlené procesní úkony provést, aby vyvolaly sledované procesní účinky, případně jak je třeba odstranit vady již učiněných procesních úkonů, jaké právní následky jsou spojeny s jimi provedenými procesními úkony a jak je třeba splnit procesní povinnosti ze zákona nebo z rozhodnutí soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu z 27. června 1996, sp. zn. 2 Cdon 661/96, uveřejněné pod č. 14/1998 časopisu Soudní judikatura, a dále např. usnesení Ústavního soudu z 5. března 1998, sp. zn. III. ÚS 480/97, uveřejněné pod č. 18/1998 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

Poučení o povinnosti důkazní je upraveno v ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. Smyslem citovaného ustanovení je, aby účastníku nebyla odepřena ochrana jeho práva jen proto, že neunesl důkazní břemeno, aniž byl poučen, že ho takové břemeno tíží. Poučovací povinnost podle § 118a odst. 3 o. s. ř. soud plní při jednání, popř. při přípravném jednání nařízeném podle § 114c o. s. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu z 24. března 2010, sp. zn. 21 Cdo 4314/2008, uveřejněný pod č. 68/2011 časopisu Soudní judikatura, a dále např. rozhodnutí Nejvyššího soudu z 29. června 2011, sp. zn. 29 Cdo 1426/2010). Poučení o povinnosti důkazní podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. spočívá v tom, že soud jednak účastníka řízení vyzve, aby označil k prokázání všech svých sporných tvrzení potřebné důkazy, a jednak mu sdělí, jaké by byly následky nesplnění této výzvy (tedy že účastník neunese důkazní břemeno, a že proto nemůže být ve sporu nebo jiné právní věci úspěšný). K poučení o povinnosti důkazní soud nepřistupuje pouze tehdy, je-li účastník nečinný; poučení podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. soud poskytne jak účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz, tak i tehdy, jestliže účastník sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý sporné tvrzení prokázat, nebo jestliže účastník o svém sporném tvrzení označil důkazy, přesto se mu však nepodařilo jejich prostřednictvím sporné tvrzení prokázat. Z ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. proto mimo jiné vyplývá závěr, že soud poskytne poučení o povinnosti důkazní vždy také tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto (z důvodu neunesení důkazního břemene) by účastník nemohl být ve věci úspěšný (srov. rozsudek Nejvyššího soudu z 29. července 2010, sp. zn. 21 Cdo 2604/2009, uveřejněný pod č. 34/2011 časopisu Soudní judikatura, či rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu z 20. června 2012, sp. zn. 31 Cdo 619/2011, uveřejněný pod č. 115/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, tj. rozhodnutí, na něž dovolatel v dovolání rovněž poukázal). Zbývá dodat, že poučovací povinnost podle § 118a o. s. ř. v občanském soudním řízení neplní jen soud prvního stupně. Povinnost poskytovat účastníkům potřebná poučení, včetně poučení o povinnosti důkazní podle § 118a odst. 3 o. s. ř., zákon ukládá také odvolacímu soudu při odvolacím jednání (§ 213b odst. 1 o. s. ř.). To neplatí jen tehdy, kdyby v důsledku poskytnutého poučení podle ustanovení § 118a odst. 1, 2 nebo 3 o. s. ř. účastník měl uplatnit nové skutečnosti nebo nové důkazy v rozporu s ustanoveními § 205a nebo § 211a o. s. ř. nebo kdyby měl uplatnit po poučení poskytnutém podle ustanovení § 118a odst. 4 o. s. ř. taková procesní práva, která jsou za odvolacího řízení ve smyslu ustanovení § 216 odst. 1 a 2 o. s. ř. nebo jinak nepřípustná (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 2014, sp. zn. 21 Cdo 1163/2013).

Na jiném místě odůvodnění tohoto rozhodnutí bylo již řečeno, že dovolatele v dané věci tížilo důkazní břemeno ohledně prokázání tvrzení, že žalobci zaplatil kauci v částce

25.000,- Kč. Jelikož důkazy potřebné k prokázání tohoto tvrzení v řízení neoznačil (jeho poukaz na ujednání o kauci v Nájemní smlouvě a na to, že žalobce zaplacení kauce neurgoval, byl v tomto směru nedostatečný), bylo namístě, aby jej soud prvního stupně poučil o jeho důkazní povinnosti postupem podle § 118a odst. 3 o. s. ř. Protože uvedená povinnost má ve sporném řízení (o nějž jde i v posuzované věci) charakter procesního břemene (její nesplnění vede k procesnímu neúspěchu zatížené strany ve sporu), bylo – vzhledem k jednoznačnému znění citovaného ustanovení – zapotřebí upozornit dovolatele rovněž na důsledky spojené s jejím nesplněním, tj. o tom, že nevyhoví-li dotčené povinnosti, nebude ve sporu úspěšný ohledně částky 25.000,- Kč s příslušenstvím. Soud prvního stupně mu však takovéto poučení (včetně zmíněného upozornění) neposkytl, třebaže se zúčastnil (i se svým advokátem) prvních dvou jednání (třetí jednání nařídil soud prvního stupně pouze za účelem vyhlášení rozsudku) – viz protokoly o jednání na č. l. 45 – 46 a 71 – 72 spisu) a přes to ohledně částky 25.000,- Kč s příslušenstvím bez dalšího rozhodl v neprospěch dovolatele s odůvodněním, že v tomto směru neunesl své důkazní břemeno. Dovolací soud přitom nesdílí názor, že dotčené procesní pochybení nepředstavuje vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jen na základě toho, že dovolatel při jednání před soudem prvního stupně dne 14. června 2016 a při odvolacím jednání dne 20. června 2017 sdělil, že kromě Nájemní smlouvy nemá žádný *„doklad“* o zaplacení kauce, totiž nelze bez dalšího vyloučit, že v případě řádného poučení podle § 118a odst. 3 o. s. ř. by nedostál své důkazní povinnosti ohledně tvrzení, že žalobci kauci (skutečně) zaplatil. V této souvislosti je zapotřebí zdůraznit, že pojmem doklad se v obecném jazyce rozumí především průkazní listina (dokument), byť v širším smyslu může sloužit i k označení jiného, tj. nikoli jen písemného, osvědčení (svědectví). Z obsahu spisu však nevyplývá, že by dovolatel užil tento pojem právě v uvedeném širším smyslu; mohl jím tedy rozumět i jen listinné důkazy, jimiž se ovšem škála možných důkazních prostředků nevyčerpává, a to ani jde-li o tvrzení o zaplacení určité částky, neboť takovéto tvrzení nepochybně může být prokázáno i jinak než písemným osvědčením (listinným důkazem). Vzhledem k řečenému mělo tedy být dovolateli poskytnuto poučení podle § 118a odst. 3 o. s. ř. i přes jeho sdělení, že kromě Nájemní smlouvy nemá žádný *„doklad“* o zaplacení kauce, a pakliže se mu tohoto poučení nedostalo od soudu prvního stupně, bylo na soudu odvolacím, měl-li stejně jako soud prvního stupně za to, že dovolatel své tvrzení o zaplacení kauce dosud neprokázal (k tomu viz též ustanovení § 213 odst. 1 o. s. ř.), aby se pokusil odstranit tento nedostatek v odvolacím řízení postupem podle § 213b odst. 1 o. s. ř., což však neučinil.

Z uvedeného vyplývá, že dovolateli nebylo v průběhu řízení poskytnuto (řádné) poučení ve smyslu § 118a odst. 3 o. s. ř., ač se tak mělo (z objektivního hlediska) stát. Za této situace nebyly splněny procesní předpoklady k tomu, aby žalobě bylo vyhověno i ohledně částky 25.000,- Kč (představující dlužné nájemné /v užším smyslu/ z nebytových prostor za měsíce květen a červen 2014) s příslušenstvím proto, že dovolatel neunesl důkazní břemeno ohledně svého (právně významného) tvrzení o zaplacení kauce.

Se zřetelem k řečenému lze uzavřít, že z hlediska obsahového vymezení dovolacího důvodu podle § 241a odst. 1 o. s. ř. není rozsudek odvolacího soudu správný ve výroku I., pokud jím byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I. ohledně žalobního požadavku na zaplacení částky 25.000,- Kč (8.000,- Kč a 17.000,- Kč) s příslušenstvím. Jelikož dovolací soud neshledal podmínky pro jeho změnu (dosavadní výsledky řízení neumožňují o věci rozhodnout), napadený rozsudek v uvedené části potvrzujícího výroku I. a v závislých (nákladových) výrocích II. a III. bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 243f odst. 4 o. s. ř.) a podle § 243e odst. 2 věty první o. s. ř. věc vrátil v tomto rozsahu odvolacímu soudu

k dalšímu řízení. Jinak dovolání podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl – se souhlasem všech členů senátu (§ 243c odst. 2 o. s. ř.) – pro nepřípustnost.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243g odst. 1 věta první o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud o náhradě nákladů řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Po u č e n í : Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 25. 9. 2018

JUDr. Miroslav Ferák v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Irma Šloserová